

Список використаних джерел:

1. Асадчев Ю. Ринок електронної комерції в Україні: поточний стан та перспективи розвитку, проблеми правового регулювання / Ю. Асадчев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lexliga.com/ua/novosti/rinok-elektronnoi-kommercii>.
2. Веб-сайт Інтернет-Асоціації України регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inau.ua>.
3. Електронна комерція в Україні. Статистика за 2014–2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nuigde.biz/uk/blog/elektronnaya-kommerciya-v-ukraine-statistika-za-2015-2016-goda.html>.
4. Онлайн-бізнес та покупці в Україні – від можливостей до викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nachasi.com/2017/10/18/online-business-ukraine>.
5. Плєскач В. Електронна комерція : [підручн.] / В. Плєскач, Т. Затонацька. – К. : Знання, 2007. – 535 с.
6. Стрій Л. Маркетинг XXI століття. Концептуальні зміни та тенденції розвитку : [монографія] / Л. Стрій. – О. : ВМВ, 2010. – 320 с.
7. Федоричак В. Що найчастіше українці купують в Інтернеті в 2017 році? / В. Федоричак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lemarbet.com/ua/biznes-v-ukraine/chto-chashhe-vsego-ukraintsy-pokupayut-v-internete-v-2015-godu>.
8. Шалева О. Електронна комерція : [навч. посіб.] / О. Шалева. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 216 с.
9. Summer A. E-commerce / A. Summer, Gr. Dunkan // NYH Publishing. – 1999. – 263 p.

УДК 330.111.44:338.43:631.11:658

Сас Л.С.,кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту,*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника***ЕТАПИ ПРОЦЕСУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Сас Л.С. Етапи процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств. У статті розглянуто технологічне оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств як процес. Виокремлено та обґрунтовано етапи технологічного оновлення виробництва. Визначено й охарактеризовано забезпечувальні складові процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: технологічне оновлення виробництва, сільськогосподарські підприємства, етапи процесу технологічного оновлення виробництва, забезпечувальні складові.

Сас Л.С. Этапы процесса технологического обновления производства сельскохозяйственных предприятий. В статье рассмотрено технологическое обновление производства сельскохозяйственных предприятий как процесс. Выделены и обоснованы этапы технологического обновления производства. Определены и охарактеризованы обеспечивающие составляющие технологического обновления производства сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: технологическое обновление производства, сельскохозяйственные предприятия, этапы процесса технологического обновления производства, обеспечивающие составляющие.

Sas L.S. Stages of the process of technological renewal of production of agricultural enterprises. The article deals with the necessity of considering the technological renewal of production of agricultural enterprises as a process. The stages of technological renewal of production have been determined and substantiated. The supporting components of technological renewal of production of agricultural enterprises have been defined and characterized.

Key words: technological renewal of production, agricultural enterprises, stages of the process of technological renewal of production, supporting components.

Постановка проблеми. У сучасних умовах ринку інноваційний шлях розвитку є запорукою забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання усіх галузей економіки, зокрема сільського господарства. Одним із напрямів його реалізації є технологічне оновлення виробництва.

Технологічне оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств передбачає здійснення сукупності послідовних цілеспрямованих дій, пов'язаних з дослід-

женнями, розробками, впровадженням їх у виробництво, для отримання певного результату у вигляді вдосконаленого продукту. З огляду на те, що сукупність низки послідовних дій, спрямованих на отримання певного результату, вважається процесом, технологічне оновлення виробництва слід розглядати як процес, важливими елементами якого є етапи та забезпечувальні складові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційної діяльності та технологічного

оновлення виробництва підприємств було предметом дослідження таких авторів, як О.І. Волков, В.Г. Герасимчук, А.П. Гречан, М.П. Денисенко, О.Я. Дмитрук, О.І. Драган, В.В. Зянько, Л.М. Приходько, П.В. Пузирьова, А.Е. Розенплентер, Л.В. Струніна. Однак через важливість технологічного оновлення виробництва у процесі інноваційного розвитку суб'єктів господарювання у сучасних умовах детальнішого аналізу потребують етапи технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств та його забезпечувальні складові.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення та обґрунтування етапів процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств, а також висвітлення його забезпечувальних складових.

Виклад основного матеріалу. Технологічні інновації у сфері виробництва вимагають визначення та реалізації комплексу робіт, результатами яких є розробка нових видів продукції та її технологічні зміни. На основі опрацювання економічних джерел щодо інноваційного та технологічного оновлення виробництва [1, с. 48, 52; 2, с. 249–254; 3, с. 380; 4, с. 6; 5, с. 98–99; 6, с. 6; 7, с. 1–2] серед основних етапів процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств вважаємо за доцільне виокремити визначення потреби в технологічному оновленні виробництва, його передумов та причин; обґрунтування рішення про доцільність технологічного оновлення виробництва та вибір способу його здійснення; залучення та мобілізацію необхідних ресурсів; запуск виробничого процесу; вихід на ринок оновленого товару; оцінку фактичних результатів технологічного оновлення виробництва; формулювання висновків та прийняття управлінських рішень. Зупинимося детальніше на кожному з них.

Визначення потреби в технологічному оновленні виробництва, його передумов та причин. Важливим етапом у процесі технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств є насамперед визначення передумов та причин, які зумовлюють потребу його здійснення. Необхідність цього процесу може обумовлюватися конкретною виробничою потребою (проблемами у сфері виробництва) або ж здійснюватися відповідно до стратегічного плану інноваційного розвитку підприємства. У першому випадку потрібна швидка мобілізація ресурсів для його реалізації, у другому випадку йдеться про запланований процес у діяльності підприємства. Вже на цьому етапі необхідні чітка координація та налагодження систем управління виробничим, інноваційним та збутовим процесами на підприємстві.

Якщо рішення стосовно технологічного оновлення виробництва зумовлене незадовільним фінансовим станом підприємства, який вимагає прийняття кардинальних рішень, необхідно визначити, у якій зі сфер його діяльності зосереджена проблема. Наявні проблеми можуть стосуватися безпосередньо процесу виробництва продукції, управління виробництвом або збуту готової продукції. Слід зазначити, що ці сфери взаємопов'язані, а незадовільний стан однієї з них спричинює негативні наслідки в інших.

Проблеми у сфері виробництва можуть виявлятися у збитковому або низькорентабельному його рівні,

низькій якості продукції, втраті клієнтів. Такий стан речей може зумовлюватися людським фактором (низькокваліфіковані працівники), застарілою технікою та технологією, неналежною організацією виробництва, низькою якістю сировини та матеріалів.

Крім цього, технологічне оновлення виробництва може бути складовою стратегічного плану інноваційного розвитку підприємства. Тоді воно спрямовується на розвиток та модернізацію виробничого процесу, зростання рентабельності виробництва, залучення клієнтів. Слід зазначити, що можлива також ситуація, коли ці дві причини збігаються в часі.

Обґрунтування рішення про доцільність технологічного оновлення виробництва та вибір способу його здійснення. Після встановлення потреби в технологічному оновленні виробництва необхідно провести комплекс заходів щодо обґрунтування доцільності його здійснення. Зокрема, на основі розрахунку економічної ефективності необхідно прийняти рішення про впровадження нової чи вдосконаленої технології, вибрати спосіб технологічного оновлення виробництва (шляхом реалізації власної ідеї в результаті дослідних робіт або придбання ліцензії на застосування технології), здійснити оцінку його планових результатів (збільшення прибутку, підвищення рентабельності, зниження собівартості, підвищення якості продукції, залучення нових та утримання наявних клієнтів). Підприємство має здійснити розрахунок загальної ефективності впровадження того чи іншого рішення у виробничий процес. Така робота потребує залучення фахівців з планування та аналізу.

Залучення та мобілізація необхідних ресурсів. Черговий етап передбачає залучення або мобілізацію виробничих ресурсів, відповідно до вибраної технології, зокрема основних засобів, матеріальних, трудових та природних ресурсів.

Запуск виробничого процесу. Цей етап передбачає об'єднання мобілізованих на попередньому етапі ресурсів (людських, основних та оборотних засобів) у єдиний процес, їх перетворення та отримання результату у вигляді оновленого продукту.

Вихід на ринок оновленого товару. Зазначений етап полягає у просуванні на ринок отриманого на попередньому етапі продукту за допомогою відповідних маркетингових заходів.

Оцінка фактичних результатів технологічного оновлення виробництва. Подальша робота передбачає оцінку фактичних результатів технологічного оновлення виробництва, а саме досягнення позитивного соціально-економічного результату у вигляді задоволеного споживача та запланованого рівня прибутку. Результат також може бути негативним (незадоволений споживач та низька прибутковість виробництва).

Формулювання висновків та прийняття управлінських рішень. Якщо плановий результат не досягнутий, важливо проаналізувати причини такої ситуації. Небажаний результат може бути спричинений недосконалістю технології, її неправильним застосуванням або забезпечувальними чинниками (ресурсами), а саме невідповідним технічним оснащенням; некваліфікованістю персоналу; недосконалістю систем організації виробництва, менеджменту, маркетингу. Досягнення як позитивного, так і негативного результату потребує

формулювання висновків та прийняття управлінських рішень щодо подальших дій.

Недосягнення бажаного результату процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств може зумовлюватися однією з його забезпечувальних складових. Невід'ємними забезпечувальними складовими процесу технологічного оновлення виробництва вважаємо кадрову, організаційну, економічну, екологічну, соціальну, науково-технічну, правову, науково-інформаційну, технічну, сировинно-ресурсну. Розглянемо їх детальніше.

Кадрова складова. В основі усіх процесів на підприємстві лежить людина-працівник, від фахового рівня якої залежатимуть ефективність процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств та його результат. У процесі технологічного оновлення виробництва бере участь увесь персонал підприємства, а саме управлінський, виробничий, працівники служби маркетингу та планово-фінансового відділу. Проведення технологічного оновлення виробництва може вимагати навчання або підвищення кваліфікації персоналу, отримання ним додаткових знань щодо організації цього процесу та безпосередньо виробництва продукції з використанням нової технології.

Економічна складова. Технологічне оновлення виробництва потребує чималих фінансових вкладень, тому економічний ефект від використання нової технології та усіх витрат, пов'язаних з її залученням на підприємство (власна розробка на основі досліджень, купівля ідеї), впровадженням у виробничий процес (закупівля сировини, вартісного обладнання, навчання або підвищення кваліфікації працівників), використанням джерел фінансування (власні, залучені, запозичені) та економічними ризиками, має бути заздалегідь оцінений. Крім цього, слід пам'ятати, що основною метою функціонування підприємства на ринку є отримання прибутку.

Екологічна складова. Технологічне оновлення виробничого процесу має орієнтуватися на новітні екологічні норми, тобто екологічний процес виробництва з екологічно чистої сировини в упаковці відповідних екологічних параметрів з мінімальним викидом небезпечних речовин у навколишнє середовище.

Соціальна складова. Соціальна складова технологічного оновлення виробництва стосується забезпечення належних та безпечних умов праці для працівників у процесі його здійснення, а через те, що кінцевою соціальною метою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання є задоволені споживач, технологічне оновлення виробництва повинно здійснюватися з урахуванням потреб та вимог споживачів за допомогою комунікацій через службу маркетингу.

Науково-технічна складова. Технологічне оновлення виробництва є результатом прийняття рішення про впровадження нової технології, яка є результатом науково-дослідних, технічних робіт її розробників, незалежно від того, чи вона винайдена на підприємстві, яке її впроваджує, чи залучена ззовні.

Правова складова. Існують правові рамки закріплення права на технології, які використовуються під час технологічного оновлення виробництва. Якщо це власний винахід, отриманий в результаті дослідних робіт на підприємстві, має бути відповідне правове закріплення у вигляді авторського права; якщо це закуплена ззовні технологічна ідея, має бути ліцензія на її використання. Крім цього, держава законодавчо регулює питання, пов'язані з інноваційною діяльністю та трансфером технологій.

Науково-інформаційна складова. Підприємство повинно мати можливість отримувати інформацію про інновації у відповідній галузі діяльності із зовнішнього середовища, а також орієнтуватися на те, що відбувається на зовнішньому та внутрішньому ринках продукції; мати доступ до інформації щодо новітніх винаходів та досягнень науково-технічного прогресу.

Технічна складова. Технологічне оновлення виробництва переважно вимагає його технічного переоснащення, закупівлі нового обладнання, устаткування, що, відповідно, потребує фінансових ресурсів та навиків працівників для роботи на ньому.

Сировинно-ресурсна. Технологічне оновлення виробництва може потребувати використання сировини і матеріалів з іншими якісними характеристиками, ніж до його здійснення. Це, можливо, потребуватиме укладання договорів з новими постачальниками або з наявними на постачання іншої продукції.

Організаційна складова. Технологічне оновлення виробництва – це процес, а будь-який процес потребує логічної організації його здійснення. Слід зазначити, що саме організаційна складова використовує усі перелічені складові. Від належної, своєчасної, продуманої організації процесу буде залежати його ефективність загалом. Функція організації покладається на службу менеджменту підприємства.

Висновки. Таким чином, технологічне оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств передбачає реалізацію низки послідовних, взаємозумовлених, цілеспрямованих дій, пов'язаних з дослідженнями, розробками, впровадженням їх у виробництво, для отримання певного результату у вигляді вдосконаленого продукту. Зазначений процес потребує технологічної підготовки виробництва, має певні особливості щодо етапів здійснення, взаємозв'язку та впливу його забезпечувальних складових.

Список використаних джерел:

1. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку : [монографія] / В.В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 263 с.
2. Економіка й організація інноваційної діяльності : [підруч.] / [О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.]. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 960 с.
3. Герасимчук В.Г. Економіка та організація виробництва : [підруч.] / В.Г. Герасимчук, А.Е. Розенплентер. – К. : Знання, 2007. – 678 с.
4. Приходько Л.М. Удосконалення системи управління технологічним розвитком підприємства (за матеріалами підприємств деревообробної промисловості України) : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Л.М. Приходько. – К., 2006. – 19 с.

5. Дмитрук О.Я. Технічне оновлення як складова розширеного відтворення підприємств машинобудівного комплексу в умовах інтеграції / О.Я. Дмитрук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – Т. 1. – С. 97–100.

6. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти : [монографія] / О.І. Драган. – К. : ДАКККіМ, 2006. – 160 с.

7. Пузирьова П.В. Актуальні аспекти забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах / П.В. Пузирьова // Ефективна економіка. – 2014. – № 9. – С. 1–2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3365>.

8. Бібліофонд. Оновлення техніко-технологічної бази виробництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=607436#1>.

УДК 33(477):633.1

Седікова І.О.,

доктор економічних наук,

доцент кафедри менеджменту і логістики,

Одеська національна академія харчових технологій

Коренман Є.М.,

старший викладач кафедри менеджменту і логістики,

Одеська національна академія харчових технологій

ДОСЛІДЖЕННЯ АСИМЕТРІЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ЗЕРНОВОМУ РИНКУ

Седікова І.О., Коренман Є.М. Дослідження асиметрії інформації на зерновому ринку. У статті обґрунтовано вплив асиметрії інформації на ефективність діяльності підприємств зернового ринку. Визначено, що інформація – це ресурс (товар) з особливостями поширення та використання. Встановлено, що зерновий ринок є виробничо-економічною системою взаємозалежних агропромислових галузей, диференційованих на функціональні ринкові підсистеми. За даними управлінського обліку і експертних оцінок було проведено аналіз зернопереробних підприємств з різними обсягами виробництва і рівнем витрат.

Ключові слова: асиметрія, трансакційні витрати, зерновий ринок, ефективність, інформація.

Седикова И.А., Коренман Е.М. Исследование асимметрии информации на зерновом рынке. В статье обосновано влияние асимметрии информации на эффективность функционирования предприятий зернового рынка. Определено, что информация – это ресурс (товар) с особенностями распространения и использования. Установлено, что зерновой рынок представляет собой производственно-экономическую систему взаимосвязанных агропромышленных отраслей, дифференцированных на функциональные рыночные подсистемы. По данным управленческого учета и экспертных оценок был проведен анализ зерноперерабатывающих предприятий с различными объемами производства и уровнем затрат.

Ключевые слова: асимметрия, трансакционные издержки, зерновой рынок, эффективность, информация.

Sedikova I.A., Korenman E.M. Research of asymmetry of information on the grain market. The article substantiates the influence of information asymmetry on the efficiency of grain market enterprises. It is determined that information is a resource (product) with the features of distribution and use. It was established that the grain market is a production-economic system of interdependent agro-industrial sectors, differentiated into functional market subsystems. According to the management accounting and expert assessments, the analysis of grain-handling enterprises was conducted with different volumes of production and the level of costs.

Key words: asymmetry, transaction costs, grain market, efficiency, information.

Постановка проблеми. Асиметрія інформації є рисою, яка іманентно притаманна різним рынкам, і через їх специфіку вона володіє особливими характеристиками, формами прояву, напрямками впливу на агентів ринку. Вона перешкоджає прийняттю економічними суб'єктами оптимальних рішень та ефективному розподілу ресурсів, призводить до несприятливого відбору, виникнення морального ризику і створює можливості для реалізації опортуністичної поведінки

сторін, збільшує трансакційні витрати. Ускладнення економічних відносин, посилення разом з технологічними факторами значущості інституційних чинників економічного розвитку обумовлює необхідність врахування трансакційних витрат і оцінки їх впливу на відтворювальний процес. При цьому слід наголосити на тому, що основна частина трансакційних витрат носить прихований характер і не відбивається в документах фінансово-господарської діяльності підприємств.